

dijanju praxis; učirna Lehrstube musaeum; wodicijes Igel erinaceus; wogataj reicher Mann dives, praepotens; wytes Ritter Held, — cirqven Tempelherr.

Caf Gerichtsdieners apparitor, lictor; cakar Gemeinschaft commercium, v' cakar hodem umgehen conversari; cavfam zurückkehren regredi. — Čar monarcha Russiae, Turciae; časneće Zeitung nova, acta; Čerig Insel Cypern; čez ramo o ja freylich ahahe! čiležn Drath, čiležnik Drathzieher; cifa Mutterhörner; Franse, gemeines Weib, cifast, cifrast; cijaz, cijazeti langsamer Bote, hart gehen, schwer tragen; cil, cir, col; cuké troll dich fort apage! —

Spominske slike iz svetovne razstave l. 1873.

Načertuje Jos. Levičnik, učenik.

(Dalje.)

Motto: „Človak se uči
Dokler živi.“
Narodaka prislovica.

Od švedske šole podajva se, dragi spremljevalec moj! v duhu čez sinje mórje noter tje v daljno Ameriko, da vidiva, kako imajo ondotni národi vravnane začetne učilnice za svojo mladino. Lastna sgrada na Dunajski svetovni razstavi kazala nam je djanski to. Predstavljala se nam je kot stavba pri tleh (ebenerdig), imela vhod ravno ob sredi, ter je bilo k levi roki (na vzhodni strani) stanovanje za učitelja; k desni (zapadni strani) pa se je nahajala šolska dvorana. Kar mi pri tej stavbi prvo ni dopadalo, bila je veliko premajhna veža, katera je komaj zaslužila to ime. Ako pridejo otroci prezgodaj v šolo (kar je na kmetih zaradi vremenskih in potnih [cestnih] razmer, še bolj pa zaradi pomankanja natančnih ur prav lahko mogoče), mora jim biti šolska soba ali precej odprta, ali pa so primorani stati pred šolo pod prostim nebom, ali pa pod kapom. (Šolsko poslopje brez primerno prostorne veže se vsaj meni dozdeva precej veliko narobe!) Učna dvorana stavljala se nam je kot velik štiriogelnik pred oči, in v njo vodili so za dečke, deklice in učitelja odredjeni posebni vhodi. Vsi trije vravnani so bili ob glavni, t. j. sprednji strani, katera se je ravno v nasprotju z učilnicami naših krajev nahajala ob izhodni steni. Svit dobajal je v dvorani po visokih oknih od treh strani (od juga, severa in zapada), kar je po eni strani sicer delalo učilnico zelo prijazno in svitlo; je pa li to tudi dobro za oči, tega si jaz terditi ne upam? Za prevetrenje (Ventilazion) vravnana je bila v srednje okno na zadnji (zapadni) strani precej velika vetrnica. Njena konstrukcija bila je mimo naših zelo različna, in skoraj dam jaz našim predstvom; kajti pri nas vdarja veter in zrak neposredno na kolesce, pri ameriškanskih — vsaj kolikor sem v njih šoli videl — vdarja pa na precej dolge

in prostorne plehnate cevi, v katere dohaja zunajni zrak okol in okol po tako malih luknjicah, kakor jih vidimo pri nas pri koncih onih kropilnic, s katerimi se prilija cvetkam. Tudi to mi ni dopadalo, da zaklopnica ni bila vravnana v verhnjo, ampak v spodnjo šipo okna. —

Sprednja vzvišena stran šolske dvorane kazala nam je vse ono, kar smo navajeni videti v modérnih šolah: učiteljevo katedro, harmonium, zemeljsko oblo in potrebne table; — ostale stene okrog in okrog bile so poopete z raznovrstnimi slikami za kazavni poduk, z zemljevidi, s predložki za risanje (Zeichenvorlagen) in z drugimi enakimi šolskimi stvarmi. Zmed šolskega orodja dopadal mi je skoraj najbolj stroj za računstvo z drobci, in razpostavljene otroške tablice za pisanje, računstvo ali pa risanje. Stroj za računstvo z drobci zdel se mi je za to pripraven, ker je bil bolj majhen, in tedaj lahko prenesljiv. Imel je na spodnjem koncu ročnik (deržalo); toraj ga med ukom učitelj lahko derži v roki, razkazuje na vse strani, in pride z njim dovoljno k vsakemu otroku v neposredno bližavo; ali pa jim ga tudi celo lahko v roke dá, da manipulirajo sami po potrebi z njim. Tudi pisalne in računske tablice bile so mi zelo všeč, in skoraj da sem jim dal predstvo pred vsem, kar sem v tej šoli videl. Bile so kamnite s precej širokimi lesenimi belkastimi okviri; — v okvire pa so bili vtisnjeni (eingepresst) na obeh straneh s černo barvo: mala in velika abeceda; številke; in tudi nekoliko lahkejših čert in slik za risanje. Vsled te naredbe imajo otroci s tablico združeno koj tudi vodilo za uk v pisanji, računstvu in risanji, — stvar, katera je bila vsaj meni čisto nova, pa močno všeč, ter videla se mi vredna posneme. — (Gotovo!)

Klopi (pruke) so bile, kakor v švedski šoli, za vsakega učenca posebej vravnane, mimo unih pa še toliko bolj elegantne, ker je bilo pri teh, razven lesenega sedeža in verhne police pri berinjaku (Pult), vse drugo iz vlitega železa (grodeljna) narejeno. Sedežna polica je bila, kakor pri švedskih prukah, tako vravnana, da se je po skrivni mehaniki sama navpično kviško vzdignila, kadar je na nji sedeči gori vstajal. Ker so bile klopi mimo švedskih še nekako bolj prostorne, in je bil tudi prostor med njimi nekoliko večji, ima v takih šolah mladina dovolj zložnosti za dovoljno kretanje in za telovadbo, pa je tudi manj motjena, ako mora duševno delovati. Ob enem ima pa učitelj priliko, dovoljno vsakemu učencu blizo priti, njegova dela opazovati itd. Kjer je dosti prostora in le malo učencev, in kjer je — kar je, se vé, povsod glavna stvar in prvi faktor: dovolj cvénka! so pač taki stoli „non plus ultra“; — za šole po kmetih vendar, kjer prostora primanjkuje, otrók pa je na kupe in zraven tega denarja ali le malo, ali celo nič, bi bilo kaj tacega v vsakem oziru — potrata. Ni namreč vsaka stvar za vsaki kraj. —

Za shranjevanje zgornje obleke, pokrival, dežnikov in enakih stvari

priredjena je bila na zadnji strani šolske dvorane nalašč sobica, kamor se vse take stvari med šolskim ukom shranjujejo. Kaj takega je toliko bolj praktično, ker se z mokro obleko, s klobuki, dežniki itd. prinaša veliko vlage in slabih soparov v šolske sobe; — ako se pa take reči v odprtih vežah morajo puščati, imajo malopridni ljudje priliko, kazati djanski, kako razumevajo diferenco med „mojim in tvojim“. Potepuhom služi namreč marsikaj za „dober dan!“

Da bi bil tudi po stanovanlišču ameriškanskih gg. sobratov rad stikoval in pregledoval, kaj je morda v njih nam Evropejcem videti znamenitega, tega mi ni treba posebej praviti, ker častiti gg. bravci mojo slabo stran, veliko radovednost namreč, menda po večjem že poznajo. Ker pa so bili vsi dotični prostori zaperti, zadovoljen sem mogel biti s tem, kar sem v šolski dvorani videl in ravnokar poveršno popisal. (D. prih.)

Šolarska knjižnica.

v.

23. **Podučne povesti**, spisal v laškem jeziku Francišek Soave, ali povesti H. Parea ino L. Bramiera, poslovenil Štefan Kociančič. Drugi natis. (S 6 podobami.) V Gorici, natisnil in založil Paternolli 1870.

To je naslov 325 strani debelej knjigi v osmerki, okinčanej sè šestimi lepimi lesorézi. Ako človek číta naslov omenjene knjige in dobi knjigo v roke, da jo vidi po vnanjem njenem licu, mislil bi, da je nij boljše in primernejše knjige za učečo se slovensko mladino, nego je ta po gosp. Kociančiču iz laškega na slovensko preložena knjiga. Ali motil bi se, kdor bi kaj takega mislil, ker knjiga je pisana bolj za odrasle ljudi, jezik je zeló okoren in zastaran in vrhu tega mrgoli tiskarskih pogreškov. Mi ne umejemo, kako je ta knjiga v drugem natisu in še celo pred petimi leti zagledala beli dan. Dandanes bi se vendar moglo gledati na to, da se piše v pravilnem in gladkem slovenskem jeziku, ne pa v ónem zastaranem, ki smo ga pisali pred 30. leti. Dalje naj vsak založnik gleda na to, da je knjiga prosta tiskarskih pogreškov, sicer taccih knjig, ki mrgolé nerazumljivih in neprebavljivih besed, ne moremo priporočati slovenskej mladini. — Knjiga je razdeljena na tri dele, ki obsegajo povesti Franciška Soaveta, ter ima na konci še poseben pristavek, obsegajóč povesti H. Parea in Lojzeta Bramierija. Knjigo bi treba vso predelati, predno bi jo smeli priporočati ljudstvu v ta namen, da se iz nje uči lepih zgledov v svojem milem materinem jeziku. Te knjige tedaj ne nasvetujemo za šolarske knjižnice, k večjemu bi jo priporočali (a to samo zaradi tega, da se razpečá) farnim knjižnicam za bolj odraslo,